

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Сучасні питання клінічної анатомії голови та шиї
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра морфології
Розробник(и)	Кореньков Олексій Володимирович, Рябенко Тетяна Василівна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 50 год. становить контактна робота з викладачем (50 год. практичних занять), 100 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Стоматологія"
Передумови для вивчення дисципліни	Анатомія людини, Латинська мова та медична термінологія
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є досягнення нових цілісних знань клінічної анатомії голови та шиї людини на основі вмінь в обґрунтуванні клінічного діагнозу, навичок найбільш раціональних доступів до органів, хірургічного усунення патологічного вогнища і відновлення взаємозв'язків тканин та органів порушених під час операції.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Хірургічний інструментарій, шовний і перев'язочний матеріал. Техніка обробки та ізоляції операційного поля. Місцева інфільтраційна анестезія за О. В. Вишневським.
Принципи комплектування наборів інструментів для операційних та користування ними. Навички обробки і ізоляції операційного поля та місцевого інфільтраційного знеболення.

Тема 2 Роз'єднання і з'єднання м'яких тканин. Техніка пошарового розтину, з'єднання м'яких тканин, тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі в рані, техніка в'язання вузлів.
Тема 3 Клінічна анатомія лобово-тім'яно-потиличної ділянки. Хірургічна анатомія лобово-тім'яно-потиличної ділянки: межі, особливості пошарової будови. Топографія судин і нервів, розрізи у ділянці склепіння черепа.
Тема 4 Первинна хірургічна обробка проникаючих і непроникаючих поранень мозкового відділу голови. Етапи первинної хірургічної обробки поранень мозкового відділу голови. Техніка зупинки кровотечі з судин підшкірної клітковини, кісток черепа, оболонок головного мозку і венозних пазух.
Тема 5 Хірургічна анатомія внутрішньої основи черепа, оболонок головного мозку та венозних пазух. Міжоболонкові простори та лікворопровідні шляхи. Кровообіг мозку. Хірургічна анатомія внутрішньої основи черепа, оболонок головного мозку, міжоболонкових просторів і лікворопровідних шляхів.
Тема 6 Клінічна анатомія переломів основи черепа. Обґрунтування клініки переломів основи черепа.
Тема 7 Клінічна анатомія скроневої ділянки. Краніо-церебральна топографія. Кістково-пластична та декомпресійна трепанація черепа. Особливості пошарової будови скроневої ділянки. Техніка кістково-пластичної та декомпресійної трепанації черепа.
Тема 8 Клінічна анатомія ділянки соскоподібного відростка. Анатомічне обґрунтування та техніка антротомії. Особливості пошарової будови ділянки соскоподібного відростка. Техніка антротомії.
Тема 9 Клінічна анатомія бічної ділянки лиця. Хірургічна анатомія привушної залози. Особливості кровообігу та венозного відтоку бічної ділянки лиця. Топографія привушної залози. Розрізи при гнійному паротиті. Обґрунтування шляхів розповсюдження гнійних запальних процесів на лиці.
Тема 10 Клінічна анатомія лицьового нерва. Топографія гілок лицьового нерва по відношенню до розрізів при флегмонах і абсцесах бічної ділянки лиця. Точна діагностика пошкоджень лицьового нерва.
Тема 11 Клінічна анатомія глибокої ділянки лиця. Хірургічна анатомія скроневокрилоподібного, міжкрилоподібного та парафарингеального клітковинних просторів. Глибока (міжщелепна) ділянка лиця. Кровообіг, особливості венозної системи лиця, лімфовідтік. Топографічна анатомія фасцій і клітковинних просторів лиця. Розрізи при гнійних процесах на лиці.

Тема 12 Анестезія гілок трійчастого нерва. Місцеве знеболювання на лиці – провідникова центральна і периферична анестезії. Екстраоральна анестезія верхньо- і нижньощелепних нервів.
Тема 13 Клінічна анатомія приносових пазух. Операції при хронічних фронтитах і гайморитах. Технічні прийоми операцій при хронічному фронтиті та гаймориті. Гайморотомія. Фронтотомія.
Тема 14 Клінічна анатомія переднього відділу лиця. Ділянка очноямкова. Ділянка носа (зовнішній ніс і порожнина носа). Ділянка очної ямки. Ділянка повік і власне очна ямка. Порожнина очної ямки. Кровообіг, іннервація, лімфовідтік ділянки очної ямки. Ділянка носа. Зовнішній ніс. Порожнина носа. Приносові пазухи.
Тема 15 Принципи ринопластики. Первинна хірургічна обробка ран лиця. Мігруюче стебло В.П. Філатова. Принципи ринопластики за Хитровим: показання, знеболювання, техніка операції. Техніка утворення мігруючого стебла В. П. Філатова.
Тема 16 Клінічна анатомія переддвер'я і порожнини рота. Топографія зубів. Язик. Дно порожнини рота. Клінічна анатомія переддвер'я і порожнини рота, топографії зубів та язика.
Тема 17 Операція видалення зубів. Операції при природженому незрощенні верхньої губи і піднебіння (уранопластика). Техніка операції видалення зубів, операції при природженому незрощенні верхньої губи і піднебіння.
Тема 18 Резекція верхньої і нижньої щелепи. Операції при анкілозі скронево-нижньощелепного суглоба. Поняття про хейлопластику. Техніка резекції верхньої і нижньої щелепи, хейлопластики, операції при анкілозі скронево-нижньощелепного суглоба.
Тема 19 Клінічна анатомія шиї. Межі, фасції, клітковинні простори, поділ на трикутники Межі ділянки шиї, кісткові, м'язові та хрящеві орієнтири, поділ шиї на відділи і трикутники. Хірургічна анатомія фасцій шиї за В. М. Шевкуненком. Клітковинні простори шиї, їх роль у розповсюдженні гнійників і гематом. Анатомічне обґрунтування розтинів для дронування клітковинних просторів на шиї.
Тема 20 Клінічна анатомія підщелепного і сонного трикутників шиї. Хірургічна анатомія підщелепної слинної залози. Особливості поширеної будови шиї в ділянці підщелепного і сонного трикутників. Хірургічна анатомія підщелепної слинної залози, її ложа і вивідної протоки. Топографічна анатомія ділянки сонного трикутника шиї. Хірургічна анатомія основного судинно-нервового пучка шиї. Хірургічна анатомія сино-каротидної рефлексогенної зони.

Тема 21 Клінічна анатомія грудинно-ключично-соскоподібної ділянки. Анатомофізіологічне обґрунтування і техніка ваго-симпатичної блокади за О. В. Вишневським. Хірургічна анатомія судинно-нервового пучка шиї, його особливості в верхній, середній і нижній третині за Б. В. Петровським. Хірургічна анатомія шийного сплетення. Техніка провідникової анестезії шийного сплетення. Хірургічна анатомія шийного відділу симпатичного стовбура. Індивідуальна мінливість за І. А. Агеєнком. Ваго-симпатична блокада за О. В. Вишневським. Топографія переддрабинчастого проміжку, межі, його вміст. Топографія драбинчасто-хребтового трикутника, межі, вміст. Топографічна анатомія міждрабинчастого проміжку і його вміст. Лікування синдрому компресії судинно-нервового пучка при виході з грудної клітки. Хірургічна анатомія шийного відділу грудної лімфатичної протоки. Дренування протоки. Показання, техніка виконання.
Тема 22 Клінічна анатомія латерального трикутника шиї. Провідникова анестезія плечового сплетення за Куленкамппфом. Хірургічна анатомія латерального трикутника шиї, плечового сплетення і його надключичних гілок. Техніка блокади плечового сплетення за Куленкамппфом.
Тема 23 Хірургічна анатомія органів шиї. Хірургічна анатомія щитовидної, паращитовидних залоз, гортані, трахеї, глотки, шийного відділу стравоходу. Техніка оголення загальної і зовнішньої сонних артерій. Каротидна тромбendarтеректомія. Коллатеральний кровоток при окклюзії внутрішньої сонної артерії.
Тема 24 Оперативні втручання на органах шиї. Техніка резекції щитовидної залози при дифузному токсичному та вузловому зобі. Техніка верхньої і нижньої трахеотомії. Конікоцентез. Конікотомія. Дренування заглибокового простору.
Тема 25 Диференційований залік з навчальної дисципліни "Клінічна анатомія та оперативна хірургія" Проведення диференційованого заліку відповідно до регламенту.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Вміти визначати топографо-анатомічні взаємовідносини судинно-нервових утворень, органів і систем людини, топографію та синтопію органів людини, вікові особливості клінічної анатомії організму і хірургічну анатомію природжених вад.
РН2	Вміти ідентифікувати сучасні хірургічні інструменти, демонструвати володіння технікою виконання основних оперативних втручань в ділянках голови та шиї, демонструвати техніку первинної хірургічної обробки ран, класифікувати хірургічні операції.
РН3	Вміти дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
РН4	Вміти дотримуватися професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

PH5	Вміти аналізувати сучасну інформацію про особливості будови та функції органів, систем органів та організму людини в цілому, синтезувати інформацію, робити аргументовані висновки, здатність вчитися і бути сучасно навченим.
-----	--

8. Види навчальних занять

Тема 1. Хірургічний інструментарій, шовний і перев'язочний матеріал. Техніка обробки та ізоляції операційного поля. Місцева інфільтраційна анестезія за О. В. Вишневським.	
Пр1 "Хірургічний інструментарій, шовний і перев'язочний матеріал. Техніка обробки та ізоляції операційного поля. Місцева інфільтраційна анестезія за О. В. Вишневським." (денна)	Вирішення практичних завдань щодо принципів комплектування і користування наборів хірургічних інструментів, обробки і ізоляції операційного поля, а також з'ясування техніки місцевого інфільтраційного знеболення. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в навчальній операційній та виконання кейсів.
Тема 2. Роз'єднання і з'єднання м'яких тканин.	
Пр2 "Роз'єднання і з'єднання м'яких тканин." (денна)	Вирішення практичних завдань щодо з'ясування техніки пошарового розтину і з'єднання м'яких тканин, в'язання вузлів, місцевого інфільтраційного знеболення, тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі в рані. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в навчальній операційній та виконання кейсів.
Тема 3. Клінічна анатомія лобово-тім'яно-потиличної ділянки.	
Пр3 "Клінічна анатомія лобово-тім'яно-потиличної ділянки." (денна)	Вирішення практичних завдань щодо з'ясування хірургічної анатомії лобово-тім'яно-потиличної ділянки. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в навчальній операційній, опис клінічної анатомії лобово-тім'яно-потиличної ділянки, виконання кейсів.
Тема 4. Первинна хірургічна обробка проникаючих і непроникаючих поранень мозкового відділу голови.	
Пр4 "Первинна хірургічна обробка проникаючих і непроникаючих поранень мозкового відділу голови." (денна)	Вирішення практичних завдань щодо з'ясування техніки провідникової анестезії у ділянці склепіння черепа, етапів первинної хірургічної обробки поранень мозкового відділу голови, техніки зупинки кровотечі з судин підшкірної клітковини, кісток черепа, оболонок головного мозку і венозних пазух. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в навчальній операційній, опис клінічної анатомії лобово-тім'яно-потиличної ділянки, виконання кейсів.
Тема 5. Хірургічна анатомія внутрішньої основи черепа, оболонок головного мозку та венозних пазух. Міжболонкові простори та лікворопровідні шляхи. Кровообіг мозку.	

Пр5 "Хірургічна анатомія внутрішньої основи черепа, оболонок головного мозку та венозних пазух. Міжоболонкові простори та лікворопровідні шляхи. Кровопостачання мозку." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування хірургічної анатомії внутрішньої основи черепа, оболонок головного мозку, міжоболонкових просторів і лікворопровідних шляхів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в навчальній операційній, опис клінічної анатомії внутрішньої основи черепа, виконання кейсів.

Тема 6. Клінічна анатомія переломів основи черепа.

Пр6 "Клінічна анатомія переломів основи черепа." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо обґрунтування клініки переломів основи черепа. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, в навчальній операційній, опис клінічної анатомії внутрішньої основи черепа, виконання кейсів.

Тема 7. Клінічна анатомія скроневої ділянки. Краніо-церебральна топографія. Кістково-пластична та декомпресійна трепанація черепа.

Пр7 "Клінічна анатомія скроневої ділянки. Краніо-церебральна топографія. Кістково-пластична та декомпресійна трепанація черепа." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування пошированої будови скроневої ділянки, техніки кістково-пластичної і декомпресійної трепанації черепа. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах голови, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 8. Клінічна анатомія ділянки соскоподібного відростка. Анатомічне обґрунтування та техніка антротомії.

Пр8 "Клінічна анатомія ділянки соскоподібного відростка. Анатомічне обґрунтування та техніка антротомії." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування пошированої будови ділянки соскоподібного відростка та техніки антротомії. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах голови, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 9. Клінічна анатомія бічної ділянки лиця. Хірургічна анатомія привушної залози.

Пр9 "Клінічна анатомія бічної ділянки лица. Хірургічна анатомія привушної залози." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування особливостей кровопостачання та венозного відтоку бічної ділянки лица, топографії привушної залози, обґрунтування шляхів розповсюдження гнійних запальних процесів на лиці та техніки розрізів при гнійному паротиті. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 10. Клінічна анатомія лицьового нерва.

Пр10 "Клінічна анатомія лицьового нерва." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування топографії гілок лицьового нерва та топічної діагностики пошкоджень лицьового нерва. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 11. Клінічна анатомія глибокої ділянки лица. Хірургічна анатомія скроневокрилоподібного, міжкрилоподібного та парафарингеального клітковинних просторів.

Пр11 "Клінічна анатомія глибокої ділянки лица. Хірургічна анатомія скроневокрилоподібного, міжкрилоподібного та парафарингеального клітковинних просторів." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування особливостей хірургічної анатомії глибокої (міжщелепної) ділянки лица, фасцій і клітковинних просторів, особливостей кровопостачання та лімфовідтоку, техніки розрізів при гнійних процесах на лиці. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 12. Анестезія гілок трійчастого нерва.

Пр12 "Анестезія гілок трійчастого нерва." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування техніки місцевого знеболювання на лиці, провідникової центральної, периферійної анестезії, екстраоральної анестезії верхньо- і нижньощелепних нервів. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 13. Клінічна анатомія приносових пазух. Операції при хронічних фронтитах і гайморитах.

Пр13 "Клінічна анатомія приносових пазух. Операції при хронічних фронтитах і гайморитах." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування технічних прийомів операцій при хронічному фронтиті та гаймориті. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 14. Клінічна анатомія переднього відділу лица. Ділянка очноямкова. Ділянка носа (зовнішній ніс і порожнина носа).

Пр14 "Клінічна анатомія переднього відділу лица. Ділянка очноямкова. Ділянка носа (зовнішній ніс і порожнина носа). Приносові пазухи." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування особливостей клінічної анатомії очної ямки, носа та приносових пазух. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів та перегляд фільмів з клінічної анатомії.

Тема 15. Принципи ринопластики. Первинна хірургічна обробка ран лица. Мігруюче стебло В.П. Філатова.

Пр15 "Принципи ринопластики. Первинна хірургічна обробка ран лица. Мігруюче стебло В.П. Філатова." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування принципів ринопластики за Хитровим, техніки утворення мігруючого стебла В. П. Філатова. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 16. Клінічна анатомія переддвер'я і порожнини рота. Топографія зубів. Язик. Дно порожнини рота.

Пр16 "Клінічна анатомія переддвер'я і порожнини рота. Топографія зубів. Язик. Дно порожнини рота." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування клінічної анатомії переддвер'я і порожнини рота, топографії зубів та язика. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів та перегляд фільмів з клінічної анатомії.

Тема 17. Операція видалення зубів. Операції при природженому незрощенні верхньої губи і піднебіння (уранопластика).

Пр17 "Операція видалення зубів. Операції при природженому незрощенні верхньої губи і піднебіння (уранопластика)." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування техніки операції видалення зубів, операції при природженому незрощенні верхньої губи і піднебіння. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 18. Резекція верхньої і нижньої щелепи. Операції при анкілозі скронево-нижньощелепного суглоба. Поняття про хейлопластику.

Пр18 "Резекція верхньої і нижньої щелепи. Операції при анкілозі скронево-нижньощелепного суглоба. Поняття про хейлопластику." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування техніки резекції верхньої і нижньої щелепи, хейлопластики, операції при анкілозі скронево-нижньощелепного суглоба. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 19. Клінічна анатомія шиї. Межі, фасції, клітковинні простори, поділ на трикутники

Пр19 "Клінічна анатомія шиї. Межі, фасції, клітковинні простори, поділ на трикутники." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування меж ділянки шиї, трикутників шиї, хірургічної анатомії фасцій, клітковинних просторів шиї, їх ролі у розповсюдженні гнійників і гематом, анатомічного обґрунтування розтинів для дренирування клітковинних просторів на шиї. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 20. Клінічна анатомія підщелепного і сонного трикутників шиї. Хірургічна анатомія підщелепної слинної залози.

Пр20 "Клінічна анатомія підщелепного і сонного трикутників шиї. Хірургічна анатомія підщелепної слинної залози." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування поширеної будови підщелепного і сонного трикутників шиї, хірургічної анатомії підщелепної слинної залози, ділянки сонного трикутника шиї, основного судинно-нервового пучка шиї, сино-каротидної рефлексогенної зони. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 21. Клінічна анатомія грудинно-ключично-соскоподібної ділянки. Анатомофізіологічне обґрунтування і техніка ваго-симпатичної блокади за О. В. Вишневським.

Пр21 "Клінічна анатомія грудинно-ключично-соскоподібної ділянки. Анатомофізіологічне обґрунтування і техніка ваго-симпатичної блокади за О. В. Вишневським." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування топографії переддрабинчастого проміжку, міждрабинчастого проміжку, драбинчасто-хребтового трикутника, хірургічної анатомії шийного відділу грудної лімфатичної протоки, судинно-нервового пучка шиї, шийного сплетення, шийного відділу симпатичного стовбура, техніки провідникової анестезії шийного сплетення, ваго-симпатичної блокади за О. В. Вишневським, дренажування грудної лімфатичної протоки, лікування синдрому компресії судинно-нервового пучка при виході з грудної клітки. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 22. Клінічна анатомія латерального трикутника шиї. Провідникова анестезія плечового сплетення за Куленкампффом.

Пр22 "Клінічна анатомія латерального трикутника шиї. Провідникова анестезія плечового сплетення за Куленкампффом." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування хірургічної анатомії латерального трикутника шиї, плечового сплетення і його надключичних гілок, техніки блокади плечового сплетення за Куленкампффом. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 23. Хірургічна анатомія органів шиї.

Пр23 "Хірургічна анатомія органів шиї." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування хірургічної анатомії органів шиї, техніки оголення сонних артерій та каротидної тромбendarтеректомії. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 24. Оперативні втручання на органах шиї.

Пр24 "Оперативні втручання на органах ший." (денна)

Вирішення практичних завдань щодо з'ясування техніки резекції щитовидної залози, верхньої і нижньої трахеотомії, конікоцентезу, конікотомії, дренажу заглотокового простору, оголення шийного відділу стравоходу, шва стравоходу. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті, виконання кейсів, опанування техніки хірургічного втручання в командній студентській роботі на анатомічних препаратах, виконання студентами обов'язків хірурга, асистента, операційної медичної сестри, використання хірургічного інструментарія загального та спеціального призначення, а також перегляд фільмів з оперативної хірургії.

Тема 25. Диференційований залік з навчальної дисципліни "Клінічна анатомія та оперативна хірургія"

Пр25 "Диференційований залік з навчальної дисципліни "Клінічна анатомія та оперативна хірургія"" (денна)

Проведення диференційованого заліку відповідно до регламенту.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Кейс-орієнтоване навчання
МН2	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН3	Навчання на основі досліджень (RBL)
МН4	Самостійне навчання
МН5	Практикоорієнтоване навчання

Викладання дисципліни відбувається із застосуванням сучасних методів навчання (CBL, TBL, RBL), які сприяють розвитку фахових здібностей та творчого мислення.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до практичних занять
НД2	Аналіз та обговорення кейсів (навчальних/практичних/науково-дослідних)
НД3	Виконання групового практичного завдання
НД4	Підготовка до диференційованого заліку
НД5	Електронне навчання у системах (Zoom, Meet, Mix SumDU)
НД6	Індивідуальний дослідницький проєкт (студенська наукова робота, стаття, тези тощо)
НД7	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$164 \leq RD < 169$
В загальному правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$140 \leq RD < 163$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$127 \leq RD < 139$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 126$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$70 \leq RD < 119$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 69$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Взаємооцінювання (peer assessment)	Партнерська взаємодія, спрямована на покращення результатів навчальної діяльності за рахунок порівняння власного поточного рівня успішності із попередніми показниками. Забезпечує можливість аналізу власної освітньої діяльності.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Корегування спільно зі здобувачами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання
МФО2 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.	Протягом всього періоду вивчення дисципліни	Студент має надати не менше 60% правильних відповідей
МФО3 Консультування викладача під час підготування індивідуального дослідницького проєкту (виступ на конференції, конкурсі наукових робіт)	Важливим фактором формування професійних якостей майбутніх спеціалістів є науково-дослідна робота студентів. Залучення останніх до дослідницької діяльності сприяє формуванню їхнього наукового світогляду, працелюбства, працездатності, ініціативності тощо.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Усні коментарі викладача. Студенту надаються додаткові заохочувальні бали (від 5 до 10), залежно від виду дослідницького проєкту

МФО4 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	У настановах розкриваються методи педагогічного контролю за професійною діяльністю здобувачів. Ефективність визначається дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань. Результативністю сформованості необхідних практичних умінь і навичок залежить від рівня сформованості практичної компетентності.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Консультування студентів з пошарової будови ділянок тіла людини та техніки оперативних втручань
МФО5 Завдання оцінювання рівня теоретичної підготовки	Оцінка набутих теоретичних знань із тематики дисципліни. Проводиться на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми на основі комплексного оцінювання діяльності студента, що включає контроль рівня теоретичної підготовки, виконання самостійної роботи згідно тематичного плану	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Зворотний зв'язок спрямований на підтримку самостійної роботи студентів, виявлення недоліків та оцінку рівня набутих теоретичних знань
МФО6 Розв'язування кейсів з клінічної анатомії	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує клінічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Оцінка здібності студента до клінічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці
МФО7 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Диференційований залік	Складання практико-орієнтованого диференційованого заліку. До складання диференційованого заліку допускаються усі здобувачі.	Відповідно до розкладу	Здобувач може отримати 80 балів за диференційований залік.
МСО2 Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	Включає в себе усне опитування, вирішення клінічних кейсів, поточне тестування та групового практичного завдання (відпрацювання техніки хірургічних операцій на органокомплексах), опис пошарової будови ділянок тіла людини. Студенти, які залучені до дослідницької діяльності, мають можливість презентувати результати власних досліджень на конференціях, конкурсах студентських наукових робіт тощо (заохочувальна діяльність, додаткові бали).	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Семестр викладання		200 балів	
МСО1. Диференційований залік		80	
	Комп'ютерне тестування	20	Ні
	Відповідь на теоретичні та практичні питання	60	Ні
МСО2. Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки		120	
	Усне опитування, розв'язування кейсів з клінічної анатомії, опис пошарової будови ділянок тіла людини, відпрацювання техніки хірургічних операцій на органокомплексах, тести для контролю навчальних досягнень здобувачів	120	Ні

При засвоєнні матеріалів дисципліни студенту за кожне практичне заняття присвоюється максимум 5 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання). Наприкінці навчального року обраховується середнє арифметичне успішності студента. Оцінка переводиться в бали за таблицею (розподіл балів за кредитно-модульною системою). Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за поточну навчальну діяльність студента - 120. Диференційований залік проводиться відповідно до розкладу на останньому практичному занятті. Студенти проходять комп'ютерне тестування, яке дозволяє перевірити

результати навчання протягом циклу та визначити рівень знань по завершенню дисципліни. Максимальну кількість балів, яку студент може отримати з тестування дорівнює 20, мінімальну – 12. Білети до диференційованого заліку містять 3 теоретичні і практичні запитання з різноманітної тематики та охоплюють усі розділи навчальної дисципліни (20 балів кожний). Диференційований залік зараховується студенту, якщо він за всі види робіт набрав 120 і більше балів. Заохочувальні бали додаються до оцінки з дисципліни за виконання індивідуального дослідницького проекту (захист студентської наукової робота 10 балів, виступ на конференції, стендова доповідь на конференції, тези доповідей - 5 балів). Загальний бал з дисципліни не може перевищувати 200 балів. Передбачена можливість перезарахування балів, отриманих за системою неформальної освіти відповідно до Положення.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Органокомплекси, анатомічні препарати, муляжи
ЗН2	Хірургічний інструментарій
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН4	Мультимедійні проектори
ЗН5	CD програвачі
ЗН6	Навчальні таблиці
ЗН7	Бібліотечні фонди
ЗН8	Макети та муляжі (окремих органів)
ЗН9	Медичні споруди/приміщення та обладнання (навчальна операційна)
ЗН10	Програмне забезпечення (MIX SumDU для підтримки дистанційного навчання)
ЗН11	Мобільний мультимедійний комплекс «ОНІКО»

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Клінічна анатомія та оперативна хірургія: підручник в двох томах / В.І. Півторак, О.Б. Кобзар, С.М. Білаш [та ін.] - за ред. В.І. Півторака, О.Б. Кобзаря. - Вінниця : Нова Книга, 2021. – 568 с.
2	Клінічна анатомія та оперативна хірургія. Т. 2. / В. І. Півторак, О. Б. Кобзар та ін.; за ред. : В. І. Півторака, О. Б. Кобзаря. — Вінниця : Нова Книга, 2025. — 656 с.
3	Cheesman A. Skull Base Surgery / A. Cheesman, G. Alusi, H. I. Sabin. – Berlin, Heidelberg, Germany: Springer-Verlag, 2022. – 105 p.
4	Arora R. D. Operative Surgery for Head and Neck Tumors 1st Edition / R. D. Arora, J. Thakur. – Boca Raton, Florida, USA : CRC Press, 2021. – 262 p.

5	Nemitz R. Surgical Instrumentation 3rd edition / R. Nemitz. – St. Louis, Missouri, USA : Elsevier Inc, 2022. – 376 p.
Допоміжна література	
1	Delaney C. P. Netter's Surgical Anatomy and Approaches, 2nd Edition – Philadelphia, USA : Elsevier, 2020. – 768 p.
2	Tsyhykalo, O. Clinical Anatomy and Operative Surgery [Текст] = Клінічна анатомія і оперативна хірургія : textbook / O. Tsyhykalo. — Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. — 528 p. — Гриф МОЗ.
3	Raabe A. The Craniotomy Atlas / A. Raabe. – Bern, Switzerland : Thieme, 2019. – 256 p.
4	Korenkov O. V. 5717 Methodical instructions for practical lessons on the topic "Clinical Anatomy and Operative Surgery of the Head, Neck, and Chest" in the discipline "Clinical Anatomy and Operative Surgery" [Електронний ресурс] : for students of speciality 222 "Medicine" full-time form of education / O. V. Korenkov, T. V. Ryabenko. — Sumy : Sumy State University, 2023. - 195 p.
5	Оперативна хірургія та топографічна анатомія [Текст] : підручник / Ю. Т. Ахтемійчук, Ю. М. Вовк, С. В. Дорошенко та ін. ; за ред. М.П. Ковальський. — 5-те вид. — Київ : Медицина, 2020. — 504 с. + Гриф МОН; Гриф МОЗ.
6	Rtail R., Maksymova O., Illiashenko V., Gortynska O., Korenkov O., Moskalenko P., Nasser M., Tkach G. Improvement of skeletal muscle regeneration by platelet-rich plasma in rats with experimental chronic hyperglycemia. BioMed Research International. 2020. Vol. 2020. Article ID 6980607, 9 pages. https://doi.org/10.1155/2020/6980607
7	Riabenko T. V., Korenkov O.V., Dmytruk S.M., Yarmolenko O. S., Ponyrko A. O., Pernacov M. S., Hula V. I. Morphological feature of tubular bones reparative regeneration under the influence of antitumor chemotherapeutics. Wiadomosci Lekarskie (Warsaw, Poland : 1960), 2022; 75(3), P. 570–576. https://doi.org/10.36740/WLek202203102
8	Korenkov O., Sukhodub L., Kumeda M., Sukhonos O., Sukhodub L. In vivo evaluation of bioactivity of alginate/chitosan based osteoplastic nanocomposites loaded with inorganic nanoparticles. Heliyon. 2024. 10 (13). https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e33868 .
9	Korenkov O., Sukhodub L., Kumeda M., Sukhodub L. In Vivo Feature of the Regenerative Potential of Chitosan and Alginate Based Osteoplastic Composites Doped with Calcium Phosphates, Zinc Ions, and Vitamin D2. Annals of Anatomy - Anatomischer Anzeiger. 2024, 225, 152290. https://doi.org/10.1016/j.aanat.2024.152290
10	Sukhodub L., Korenkov O., Sukhodub L., Kumeda M. Regenerative potential of biopolymers - calcium phosphate osteogenic composites in the healing of an experimental defect of the parietal bone. Biomaterials and Biosystems. 2025. 18. №100112 https://doi.org/10.1016/j.bbiosy.2025.100112
Інформаційні ресурси в Інтернеті	

1	Korenkov O. V., Tkach G. F. Yarmolenko O. S. Topographic anatomy of the head : study guide – URL https://anatomy.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2026/03/Topographic-Anatomy-of-the-Head.pdf
2	Korenkov O. V., Tkach G. F. Topographic anatomy of the neck : study guide – URL https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/60166/1/Korenkov_topographical.pdf
3	Korenkov O. V., Tkach G. F. Topographic anatomy of the chest : study guide – URL https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/69817/1/Korenkov_Topographic_Anatomy.pdf
4	4899 Methodical instructions for practical lessons on the topic "Clinical Anatomy and Operative Surgery of the Abdomen and Pelvis" on the discipline "Clinical Anatomy and Operative Surgery" [Текст] : for students of speciality 222 "Medicine" full-time form of education / O. V. Korenkov, G. F. Tkach. – URL https://anatomy.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/operative-surgery-CAOS-abdomen-EN.pdf
5	5013 Methodical instructions for practical lessons on the topic "Clinical Anatomy and Operative Surgery of the Lower and Upper Limbs" on the discipline "Clinical Anatomy and Operative Surgery" [Текст] : or students of speciality 222 "Medicine" full-time form of education / O. V. Korenkov, G. F. Tkach. – URL https://anatomy.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/operative-surgery-CAOS-lower-EN.pdf
6	Korenkov O. V. 5717 Methodical instructions for practical lessons on the topic "Clinical Anatomy and Operative Surgery of the Head, Neck, and Chest" in the discipline "Clinical Anatomy and Operative Surgery" [Електронний ресурс] : for students of speciality 222 "Medicine" full-time form of education / O. V. Korenkov, T. V. Ryabenko. – URL https://anatomy.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/CAOS-OF-THE-HEAD-NECK-AND-CHEST.pdf